

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Академія WSB
Опольський університет
Національний аграрний університет Вірменії
Азербайджанський державний аграрний університет
Азербайджанський університет кооперації

Перспективи еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва

*Матеріали
I Міжнародної науково-практичної конференції
22 червня 2020 року*

Полтава
2020

Редакційна колегія:

Аранчій В. І. – ректор Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, професор.

Горб О. О. – проректор з науково-педагогічної, наукової роботи, Полтавської державної аграрної академії, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Калініченко А. В. – професор Інституту технічних наук Опольського університету, доктор сільськогосподарських наук, професор Полтавської державної аграрної академії.

Писаренко П. В. – перший проректор Полтавської державної аграрної академії, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Рафал Ребілас – проректор з міжнародних відносин Академії WSB, доктор економічних наук, професор.

Чайка Т. О. – начальник редакційно-видавничого відділу Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук.

Яснолоб І. О. – доцент кафедри підприємництва і права, начальник науково-дослідного сектору Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, доцент.

Перспективи еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава 22 червня 2020). Полтава : РВВ ПДАА, 2020. 204 с.

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної конференції за результатами досліджень щодо перспектив еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах господарювання.

Збірник тез є частиною науково-дослідної теми Полтавської державної аграрної академії «Формування стратегії еко-інноваційного розвитку виробництва органічної продукції як складової економічної та продовольчої безпеки України» (номер державної реєстрації 0119U103942 від 13.12.2019 р.).

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

5. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕКО-ІННОВАЦІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО

Баган Н. В.

Органічна сільськогосподарська продукція в сучасних аграрних підприємствах 150

Данілова Н. В., Ісаєва К. Л.

Вплив агрокліматичних умов на динаміку приростів агроекологічних категорій врожайності картоплі в Вінницькій області 153

Дем'яненко Н. В., Терещенко І. О., Яснолоб І. О.

Основні тенденції в сфері еко-інновацій в Україні 156

Зоря О. П., Яснолоб І. О.

Розвиток малих форм господарювання в аграрній сфері як напрям забезпечення конкурентоспроможності сільських територій 158

Зось-Кіор М. В., Ільїн В. Ю., Костельна Л. В.

Організація виробництва органічної сільськогосподарської продукції як перспективний напрям розвитку сільських територій 162

Іськова О. В., Сова О. Ю.

Проблеми та перспективи розвитку садівництва в Україні 164

Кальян О. С., Осташова В. О.

Окремі теоретико-правові питання загальних засад екологізації 168

Климчук О. В.

Пріоритетні засади виробництва біогазу в забезпеченні еко-інноваційного розвитку АПК 170

Коломієць Л. С., Чернишова Є. О.

Вирощування органічного насіння: законодавчі аспекти 173

Міроєвська М. В.

Перспективи сільського господарства в рамках концепції «зеленого» енергетичного переходу України 175

Бібліографічний список

1. *Вихорт Ю. В.* Європейський досвід реалізації екологічних інновацій: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво.* 2017. № 6 (99). С. 3–9. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2017/6_2017/3.pdf (дата звернення: 13.06.2020 р.).

2. *Мартусенко І. В.* Напрямки екологізації економіки в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2016. № 11. URL : <http://global-national.in.ua/issue11-2016/19-vipusk-11-cherven-2016-r/2082-martusenko-i-v-napryamki-ekologizatsiji-ekonomiki-v-ukrajini> (дата звернення: 13.06.2020 р.).

Климчук Олександр Васильович

д-р екон. наук, доцент

ORCID: 0000-0002-9427-9561

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця

ПРІОРИТЕТНІ ЗАСАДИ ВИРОБНИЦТВА БІОГАЗУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК

Україна потребує формування гнучкої системи економічної і енергетичної безпеки, де головною складовою постає здатність використовувати у сучасних стратегічних розробках набутий економічний потенціал біоенергетики. Цей процес є неминучим і чим раніше він розпочнеться, тим дешевше буде для економіки отримати стійку енергетичну систему, яка мінімізує глобальні зміни клімату та катастрофи на атомних електростанціях [1]. При цьому основними детермінантами успіху в умовах глобального поступу стає структурна перебудова зовнішньоекономічного потенціалу зі стратегічною орієнтацією на експорт конкурентоспроможної агропродовольчої продукції [2], яка в сучасних умовах є основною сировиною для внутрішнього виробництва біопалив.

Отримані комплексні теоретико-практичні дослідження вказують на економіко-енергетичну та екологічну доцільність запровадження технологій виробництва біогазу, що вирішують проблеми забезпечення електричною й тепловою енергією на виробництві та в побуті; стимулюють охорону довкілля при реалізації проектів відповідно до Кіотського протоколу; дозволяють

отримувати високоякісні органічні добрива й підвищувати на їх основі урожайність сільськогосподарських культур на 15–30 %, зберігаючи та відновлюючи родючість ґрунтів [3, 4].

Встановлено, що біогумус, який утворюється під час метанової ферментації біомаси, в 15–20 разів ефективніший за інші органічні добрива та має тривалу післядію при удобренні ґрунтів. Його внесення підвищує кількісні показники врожайності та забезпечує отримання біологічно повноцінної і екологічно чистої продукції сільськогосподарських культур, які протягом вегетації також мають підвищену резистентність до патогенів. Виробництво біогазу у вирішенні агротехнічних проблем полягає у зменшенні на полях гниючих післяжнивних органічних решток, шкідливої мікрофлори (хвороботворних мікроорганізмів, токсинів, гельмінтів), насіння бур'янів. Специфічна мікрофлора та ферменти біогумусу здатні регенерувати «мертві ґрунти» до рівня потенційної родючості. Для відновлення ґрунтів потрібно раз у чотири роки вносити біогумус у нормі 3–5 т/га (здебільшого під час основного обробітку ґрунту або передпосівної культивуації) [4, 5].

Однак, виробництво біогазу в Україні перебуває на стадії становлення. Причинами того, що виробництво біогазу в аграрних підприємствах України не отримало достатнього розвитку, є: 1) відсутність чіткої державної політики щодо розвитку біоенергетики; 2) недостатність обсягів бюджетної підтримки виробництва альтернативних видів палива; 3) висока вартість банківського кредитування й дефіцит власних інвестиційних ресурсів для спорудження біогазових установок; 4) уповільнення процесів інтеграції аграрних підприємств; 5) слабка мотивація до застосування біогазових технологій і недостатня поінформованість суб'єктів господарювання в аграрній сфері про перспективи та переваги виробництва й використання біогазу. Для активізації процесів виробництва біогазу в аграрних підприємствах України доцільно розробити державну програму сприяння впровадженню біогазових установок, на законодавчому рівні затвердити систему пільг, дотацій, гарантій для інвесторів, створити нормативну базу для проектування та будівництва біогазових установок, передбачити виділення бюджетних коштів на створення

демонстраційних установок з виробництва біогазу тощо [6, 7]. Цілком зрозумілим є те, що виробництво біогазу не орієнтоване на задоволення загальнодержавного попиту на енергетичні ресурси, проте воно дає змогу вийти на вищий рівень енергетичного самозабезпечення окремим регіонам, сільськогосподарським підприємствам та індивідуальним господарствам, суттєво зменшивши споживання ними газу природного й електричної енергії.

Таким чином, пріоритетним напрямом розвитку біопаливної галузі має бути виробництво біогазу, що стане одним із можливих шляхів доповнення та часткової заміни викопних палив. Головним аргументом на користь виробництва біогазу є необхідність вирішення сучасних екологічних проблем, що пов'язані з нейтралізацією різних видів відходів і зниженням неконтрольованих викидів метану в атмосферу, як одного із головних парникових газів. При цьому основною тенденцією у забезпеченні екологічно безпечної переробки відходів є розвиток комплексних технологій утилізації рослинницької і тваринницької біомаси за рахунок метанового зброджування. Розгортання будівництва індивідуальних біогазових установок має стати одним із пріоритетних векторів розвитку державної енергетичної та екологічної політики щодо формування еко-інноваційного виробництва в АПК.

Бібліографічний список

1. Назаренко А. В. Біопаливний потенціал України на світовому ринку сільськогосподарської продукції. *Економіка АПК*. 2010. № 1. С. 72–77.
2. Яценко О. М. Конкурентоспроможність галузей сільського господарства в умовах глобалізації ринку продовольства. *Економіка АПК*. 2013. № 1. С. 31–38.
3. *Біоенергія в Україні – розвиток сільських територій та можливості для окремих громад*; за ред. В. О. Дубровіна. Київ, 2009. 120 с.
4. Климчук О. В. *Розвиток та регулювання конкурентоспроможного виробництва біопалив*: монографія. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2017. 372 с.
5. Паламарчук В. Д., Климчук О. В., Поліщук І. С. та ін. *Еколого-біологічні та технологічні принципи вирощування польових культур*: навч. посіб. Вінниця: ФОП Данилюк, 2010. 636 с.
6. Климчук О. В., Грох Н. В. Виробництво біогазу: досвід зарубіжних країн та перспективи розвитку в Україні. *Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки*. 2012. Вип. 2 (64). Т 1. С. 50–54.
7. Климчук О. В. Економіко-технологічні процеси ефективного регіонального виробництва біогазу в Україні. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 2 (18). С. 104–113.